

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

1 Eylül / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Tüketerek büyüdük!

- ❑ Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,8 büyüdü. Birinci çeyreğe göre ise yüzde 3,5'lük bir artışla muazzam bir büyüme kaydettiği söylenebilir.
- ❑ OECD ülke sıralamasına göre ise bu yılın nisan-haziran döneminde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5,1 büyüme kaydeden Kosta Rika'nın ardından ikinci oldu.
- ❑ Büyümenin kompozisyonuna bakıldığında ise tüketim tarafından sırtlanmış bir yapıda olduğu görülüyor ki katkılar sırasıyla 10,7 hanehalkı tüketimi, 1,3 yatırımlar ve 0,7 kamu tüketimi olarak kendini gösteriyor.
- ❑ Diğer taraftan net ihracatın -6,3 ; stokların ise -2,6 düzeyinde büyümeyi aşağı yönlü çektiği görülüyor.
- ❑ Sektörler açısından bakıldığında ise ağırlıklı iki sektörün hizmet (yüzde 6,4) ve inşaat (yüzde 6,2) artış kaydettiğini, yüzde 1,2 ile sınırlı düzeyde yükselen tarıma karşılık; sanayinin -2,6 ile daraldığı görülmektedir.
- ❑ Olumlu olarak ithalatın bir miktarının makine yatırıma yöneldiği (yüzde 7,4) ve ücretlilerin gelirden aldığı payın yüzde 34,3'e çıktığı görülüyor ancak genel olarak ürettiğimizden daha çok tükettiğimiz bir büyümenin hakim olduğu söylenebilir.
- ❑ Bu yapının ortaya çıkmasındaki en belirgin gerekçe yüksek enflasyon ve enflasyon beklentilerine bağlı olarak harcamaların artış kaydetmiş olması ve o dönem döviz kurundaki baskılamanın da ithalatı cazip hale getirmesidir. Yine daralan dış talep, içerdeki maliyet baskısının verimsiz üretimlerde rekabetçi kura gereksinim duyması ve normalleşen küresel tedarik zincirinin aleyhimize gelişmesi ihracatın beklenen düzeyde gerçekleşmesine engel olan unsurlar olarak belirtilebilir.

BDDK'dan konut kredilerinde düzenleme kiralara baskı yapar mı?

- ❑ BDDK'nın internet sitesinden yapılan açıklamaya göre, finansal istikrarın güçlendirilmesine yönelik koordineli makro ihtiyati tedbirler kapsamında, ikinci ve sonrası konut alımında tüketicinin kendisinin, eşinin veya 18 yaş altındaki çocuklarının malik olduğu en az bir konutunun bulunması halinde konut kredisi değer oranı yüzde 75 daraltılacak.
- ❑ Karara göre, 5 milyon TL değerindeki bir evi, ikinci tapulu evi olarak alacak olanlara evin değerinin yüzde 22,5'i kadar kredi kullanılabilir.
- ❑ Söz konusu kişilere konut edinmeleri amacıyla kullanılacak ikamet amaçlı gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılan kredilere sermaye yeterliliği hesaplamasında da (standart yaklaşım kullanılarak hesaplanan) yüzde 35 risk ağırlığı yerine yüzde 150 risk ağırlığı uygulanacak.
- ❑ İlk konut alımlarında ise kredi değer oranlarında bir değişiklik olmayacak.
- ❑ Bu kararlar reel getiri amacıyla konutun bir yatırım aracı olarak görülmesinin önüne geçilmek istenmekle beraber, yüksek olan kira fiyatlarına daha fazla yukarı yönlü baskı yapabileceği görüşünü de savunanlar var.
- ❑ Öte yandan kira davalarında son zamanlarda çok fazla birikme olmasının önüne geçmek için çıkarılan arabuluculuk sistemi de haftanın son iş günü uygulamaya konuldu.
- ❑ Adalet Bakanı Yılmaz Tunç iki tarafın anlaşması halinde yüzde 25 kira artış sınırının aşılabileceğini söyledi. Zorunlu ara buluculuk uygulamasının, özellikle fahiş kira artışının önüne geçilmesi konusunda katkı sağlaması bekleniyor.

Kredide selektif yaklaşım-TİM ile 11 Banka Protokol imzaladı

- ❑ Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) ile Ziraat Bankası, Vakıfbank, Halkbank, İş Bankası, Garanti BBVA, Akbank, Yapı Kredi, QNB Finansbank, Denizbank, TEB, Odeabank iş birliğiyle ihracatçılara yönelik yeni bir kredi paketi devreye alındı.
- ❑ "Vade(SİZ) İhracat Kredi Paketi" imza töreni TİM merkezinde düzenlendi. "Vade(SİZ) İhracat Kredi Paketi" kapsamında, ihracatçı firmalar azami 5 milyon dolar veya 100 milyon TL'ye kadar uygun maliyetli ihracat kredisinden yararlanabilecek.
- ❑ Birlik üyesi firmaların, azami kredi tutarı kadar ihracat bedellerini anlaşmalı bankalara yönlendirmeleri durumunda kredi vadeleri de belirli sürelerle kadar uzayabilecek. Firmalar, tercihleri doğrultusunda rotatif veya taksitli kredi seçeneklerinden birini tercih edebilecek.
- ❑ Rotatif kredi seçeneğiyle 12 aylık bir süre ile başlayan kredi vadesi, firmaların azami kredi tutarı kadar ihracat alacaklarını anlaşmalı bankalara yönlendirmeleri durumunda maksimum 36 aya kadar çıkabilecek.
- ❑ 6,99 Euro, 7,99 dolar ve Referans faiz oranı+4 puan olarak TL kullanımlarda belirlenmiş faiz oranlarıyla toplamda 1 milyar dolar olarak belirlenen kredi meblağı gerekmesi halinde arttırılabilecek.
- ❑ TİM Başkanı Gültepe de 61 ihracatçı birliğin, 27 sektörün ve 115 bin mal ve hizmet ihracatçısının ortak sorunu olan finansmana erişimin çözümü için böyle bir protokole imza attıklarını dile getirdi.

KKM'den ilk çıkış düzenlemesi dolarizasyona yenik düştü!

- ❑ Mart 2022-Temmuz 2023 arasında KKM'nin toplam gideri 152 milyar lirayı aştı. Aylık ortalama kur ile gider 7,9 milyar dolar ediyor. Bunun Ağustos kuru itibariyle karşılığı ise 213 milyarı da aştı ki TCMB'den ilk çıkış düzenlemesi geçtiğimiz hafta geldi.
- ❑ Kararın ardından başlayan TL mevduat faizi tartışmalarına 750 bp'lık bir politika faizi eşlik edince , ortam yatışmış ve çıkışın nerelere gideceği merakla beklenir olmuştu.
- ❑ Geçtiğimiz hafta içinde gelen ilk veriler swap hariç net rezervde 5,2 milyar dolarlık bir düşüşe işaret ediyordu. Arkasından haftanın son iş günü gelen verilere bakılacak olursa ;
- ❑ Kur korumalı TL mevduat ve katılma hesaplarındaki tutar 25 Ağustos ile son bulan haftada 39,3 milyar TL ile ocak ayından bu yana ilk kez geriledi.
- ❑ BDDK haftalık bülteninde yer alan bilgilere göre, kur korumalı TL mevduat ve katılma hesapları 3 trilyon 405 milyar TL'den 3 trilyon 368,7 milyar TL'ye indi.
- ❑ Yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatları ise 4,7 milyar dolarla Aralık 2021'den bu yana en hızlı artışı kaydetti. Son artışla birlikte toplam döviz mevduatları 178,6 milyar dolara yükseldi.
- ❑ TL mevduatlarının yüzde 42'e kadar yükselen seviyesinin yatırımcıyı yönlendirmede etkili olmadığı görülüyor.
- ❑ Dolayısıyla swap hariç net rezervlerdeki yoğun çıkışın kaynağı da büyük ölçüde dolara park eden KKM çıkışlarından kaynaklanıyor ki maalesef uzunca bir müddet bu enstrümanla hemhal olmaya devam edeceğiz anlamını da taşıyor...

Memur ve memur emeklilerinin zam oranı hakemle belli oldu

- ❑ Toplu sözleşme sürecinde memur tarafını temsil eden Memur-Sen ile Kamu İşveren Heyet'in yürüttüğü görüşmelerden sonuç çıkmaması üzerine Kamu Görevlileri Hakem Kurulu devreye girmişti.
- ❑ Beşinci ve son toplantısını yapan Hakem Kurulu, memur ve emeklilerin zam oranını bu hafta netleştirdi.
- ❑ Buna göre 2024'ün ilk altı ayında yüzde 15, ikinci altı ayında yüzde 10, 2025'in ilk altı ayında yüzde 6 ve ikinci altı ayında yüzde 5 zam yapılacak.
- ❑ Toplu sözleşme masasında yetkili konfederasyon olarak yer alan Memur-Sen, 2024 için üçer aylık dönemler itibarıyla refah payı dahil ilk 3 ayda yüzde 35, ikinci 3 ayda yüzde 10, üçüncü 3 ayda yüzde 15, dördüncü 3 ayda yüzde 10 zam istemişti.

Ünvan ve derece	Temmuz 2023	Ocak 2024 (%40)	Ocak 2024 (%45)
Araştırma görevlisi (7/1)	31.763	44.468	46.056
Uzman doktor(1/4)	54.959	76.942	79.690
Mühendis (1/4)	33.122	46.370	48.026
Avukat (1/4)	31.562	44.186	45.764
Genel Müdür (1/4)	53.560	74.984	77.662
Şube Müdür (Lisans)	32.451	45.431	47.053
Öğretmen (1/4)	26.654	37.315	38.648
Profesör (1/4)	48.124	67.373	69.779
Başkomiser(3/1)	32.626	45.676	47.307
Polis memuru (8/1)	29.525	41.335	42.811
Hemşire (Lisans 5/1)	26.440	37.016	38.338
Vaiz (1/4)	27.620	38.668	40.049
Kaymakam 1. Sınıf 1/4	50.214	70.299	72.810

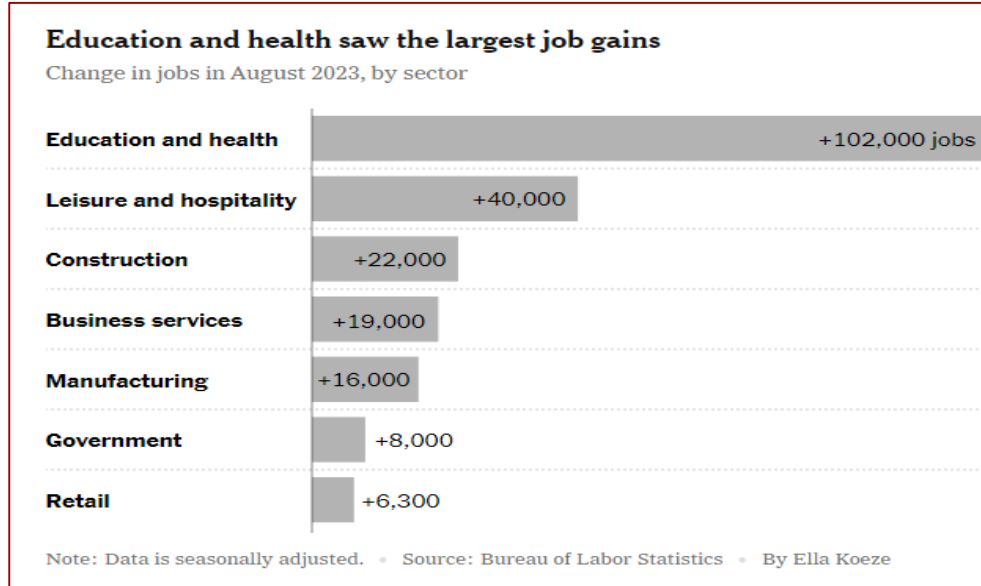
Öncü göstergeler imalatta düşüş öngördü

- ❑ Temmuzda 49,9 değerini alan Türkiye İmalat PMI ağustosta 49'a geriledi ve üst üste ikinci ay 50 eşik değerinin altında kalarak Türk imalat sektöründeki ivme kaybının sürdüğü yönünde sinyal verdi.
- ❑ Son 2 aydır 51,5 düzeyinde yatay seyir izleyen İSO Türkiye İmalat PMI, temmuzda 49,9'a gerilemişti. Endeks böylece, ağustos itibarıyla 8 ayın en düşük seviyesine gerilemiş oldu.
- ❑ Firmalar yeni sipariş almakta zorluk yaşadıklarını ve yeni alınan işlerdeki düşüşün bir önceki aya göre hızlandığını bildirdi.
- ❑ Müşterileri yeni sipariş vermekten caydıran temel faktör, güçlü fiyat baskıları oldu.
- ❑ İstanbul Sanayi Odası Türkiye Sektörel PMI ağustos ayı raporuna göre, takip edilen 10 sektörden dördünde üretim arttı.
- ❑ En güçlü artış, elektrikli ve elektronik ürünlerinde oldu, en sert yavaşlama ise giyim ve deri ürünlerinde ölçüldü.
- ❑ Çoğu sektör yeni siparişlerde ivme kaybederken, girdi maliyetleri de genel olarak hızlı bir şekilde artmayı sürdürdü.
- ❑ En belirgin artış, kara ve deniz taşıtlarında gerçekleşti.
- ❑ Metalik olmayan mineral ürünler, satış fiyatlarında en hızlı artışı kaydetti. On sektörden dördünde istihdam arttı.
- ❑ Böylece 3. çeyrek büyümesinin kompozisyonunda 2. çeyreğe göre anlamlı bir değişim beklentimiz bulunmuyor.

Küresel Gelişmeler-ABD tarım dışı istihdam verisi

- ❑ ABD ağustos ayı tarım dışı istihdam verisi açıklandı. Buna göre, tarım dışı istihdam 187 bin kişi olarak gerçekleşti. Piyasa beklentisi, ABD tarım dışı istihdamının 170 bin kişi olarak gerçekleşmesi yönündeydi.
- ❑ Ağustos ayında istihdam, sağlık hizmetleri, eğlence ve konaklama, sosyal yardım ve inşaat sektörlerinde artmaya devam ederken, taşımacılık ve depolamada geriledi ve işsizlik yüzde 3,5'dan 3,8'e yükseldi. Saatlik ücretler ise beklenti dahilinde geldi.
- ❑ İşsizlik oranının artışı borsa ve altının yükselmesini beraberinde getirirken, dolar endeksi ve tahvil faizlerinde düşüşler oldu.
- ❑ Tarım dışı istihdam verisi, Fed'in para politikasına yönelik yol haritasına karar verirken, baktığı en önemli iki veriden biri olurken, diğeri ise enflasyon olarak öne çıkıyor.

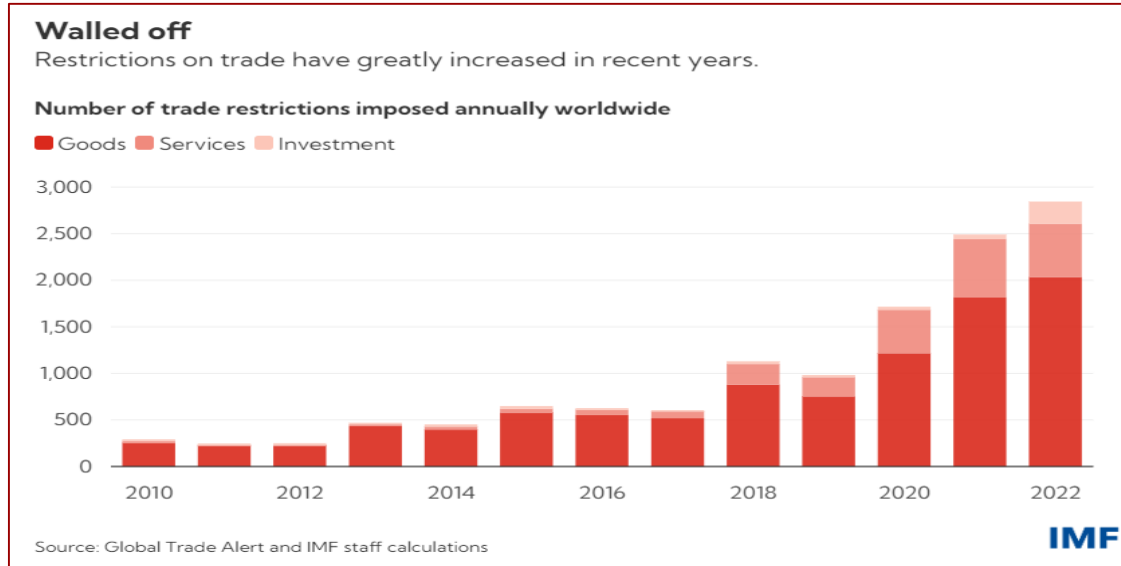

Küresel Gelişmeler-Çin ekonomisine yönelik endişeler

- ❑ Çin ekonomisi son 6 ayda bazı sorunlar yaşadı: Yavaşlayan büyüme, gençler arasında rekor düzeydeki işsizlik, düşük dış yatırım ve ihracat, zayıf para birimi ve krizdeki emlak sektörü.
- ❑ Ülkede 20 yıl boyunca, emlak sektöründe özelleştirme dalgasıyla patlama yaşadı. Ancak 2020'de kriz, sektörü vurdu. Pandemi ve ülkenin azalan nüfusu, konut inşaatı programı için iyi bileşenler değildi.
- ❑ ABD'yi vuran 2008 krizi gibi bir çöküşten korkan Çin hükümeti, gayrimenkul sektöründe borç sınırlaması getirdi. Çok geçmeden birçok kişi için geri ödeyemeyecekleri miktarda borç birikmişti.
- ❑ Konuta talep azaldı, emlak fiyatları düştü. Yaşananlar, 3 yıllık koronavirüs kısıtlamalarını yeni geride bırakan ev sahiplerini daha da yoksullaştırdı.
- ❑ Diğer taraftan deflasyonist bir sürece giren ülkede büyüme beklentileri düşüş kaydetti.
- ❑ Ülke yönetimi geçtiğimiz hafta bir dizi düzenlemeyle ekonomiyi genişletme kararı aldı.
- ❑ Çin Merkez Bankası (PBOC) bu yıl ilk kez bankaların rezerv olarak tutması gereken Döviz mevduatı miktarını (zorunlu karşılık oranı) azaltacağını duyurdu.
- ❑ Buna ek olarak konut alımlarında ödenmesi gereken peşinat tutarları düşürülürken, bankalardan mevcut mortgage faizlerini düşürmeleri istendi.
- ❑ Buna göre ülke çapında minimum peşinat, ilk kez konut alanlar için yüzde 20, ikinci kez konut alanlar için ise yüzde 30 olarak belirlenecek. Konut kredisi faizlerine yönelik indirimler ise bankalar ve müşteriler arasında müzakere edilecek.
- ❑ Diğer taraftan ülkede Caixin imalat PMI endeksi Ağustos ayında beklenmedik şekilde Şubat ayından bu yana 51 ile en yüksek seviyesine çıktı.
- ❑ Ülkenin yıllık büyüme beklentisi ise yüzde 4,8'e düşmüş durumda.

Haftanın Grafiği: Küresel ekonomik parçalanmanın maliyeti

- ❑ Şoklara açık bir dünyada ekonomilerin hem bireysel hem de kolektif olarak daha dirençli olması gerekiyor. İşbirliği kritik önem taşıyor ancak daha fazla korumacılık, parçalanmaya ve hatta yeni şokların küresel ekonominin kırılganlığını ortaya çıkarması gibi ulusların rakip bloklara bölünmesine yol açabilir.
- ❑ Parçalanmanın maliyetine ilişkin tahminler farklılık gösterse de, daha büyük uluslararası ticaret kısıtlamaları, küresel ekonomik çıktıyı uzun vadede yüzde 7'ye kadar, yani bugünün dolarıyla yaklaşık 7,4 trilyon dolar kadar azaltabilir. Bu, Fransız ve Alman ekonomilerinin toplam büyüklüğüne ve Sahra altı Afrika'nın yıllık üretiminin üç katına eşdeğerdir.
- ❑ Bölünmenin arttığına dair işaretler var. Haftanın Grafiği'nin gösterdiği gibi , her yıl uygulamaya konulan yeni ticaret engelleri 2019'dan bu yana neredeyse üç katına çıkarak geçen yıl neredeyse 3.000'e ulaştı.

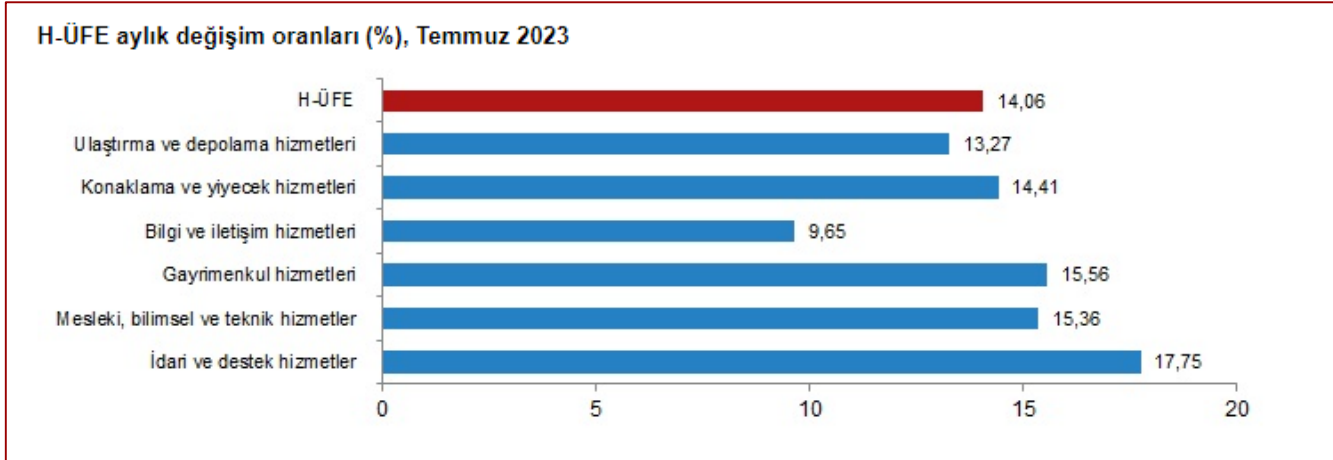
IMF Blog: Küresel Ekonomik Parçalanmanın Yüksek Maliyeti

Haftadan kalanlar

- ❑ Avrupa'nın en büyük bakır üreticisi Aurubis, büyük bir hırsızlığın kurbanı olduğunu açıkladı. Metal sektöründeki son skandalda suç faaliyetlerinin yüz milyonlarca euro zarara yol açabileceği belirtiliyor.
- ❑ Bitcoin fiyatı, SEC'in ETF onaylarını geri çekmesinin ardından düşüşe geçti
- ❑ Türkiye ile BAE arasında imzalanan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması, (5 yıl içinde 25 milyar dolar) yürürlüğe girdi.
- ❑ Çin hariç dünyanın 2024 Haziran sonrası hasat sezonuna 2 aylık buğday stoğuyla gireceği vurgulandı.
- ❑ Merkez Bankası reeskont faiz oranlarını yükseltti
- ❑ Rus enerji şirketi Gazprom'un net kârı, yılın ilk yarısında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 88 azaldı.
- ❑ Ekonomi dünyasının sevilen isimlerinden Dinamik Yatırım Menkul Değerler Baş Ekonomisti Enver Erkan geçirdiği rahatsızlık sebebiyle hayatını kaybetti.
- ❑ AB'nin 76 ülke ile STA imzalamasına karşın Türkiye'de bu sayının 24'te kalması, Türk şirketlerinin 52 ülkede haksız rekabete maruz kalmasına yol açıyor.
- ❑ Yatırımcı sayısının 6 milyonu aştığı Borsa İstanbul'a son üç ayda 2 milyona yakın yeni yatırımcı giriş yaptı. Bu üç ayda en dikkat çeken ise 14 halka arzın gerçekleştirilmesi oldu.
- ❑ A Milli Kadın Voleybol Takımı, 2023 CEV Avrupa Şampiyonası'nın yarı finalinde son Avrupa şampiyonu İtalya'yı 3-2 yenerek finale yükseldi.
- ❑ Pirinç ithalatında gümrük vergisi yüzde 45'e çıktı
- ❑ İstanbul'da aylık enflasyon, yüzde 8,8 ile piyasanın yüzde 7 civarında olan manşet enflasyon beklentilerinin üzerinde artış gösterdi.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan: Hukukun üstünlüğü kırmızı çizgimizdir
- ❑ Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ve Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan Moskova'da bir araya geldi. Lavrov Rusya'nın taleplerinin karşılanması halinde tahıl anlaşmasına döneceklerini söyledi.

Hizmet Üretici Fiyat Endeksi, Temmuz 2023

- ❑ H-ÜFE 2023 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre %14,06, bir önceki yılın Aralık ayına göre %60,69, bir önceki yılın aynı ayına göre %79,33 ve on iki aylık ortalamalara göre %81,36 artış gösterdi.
- ❑ Bir önceki aya göre, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde %13,27, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde %14,41, bilgi ve iletişim hizmetlerinde %9,65, gayrimenkul hizmetlerinde %15,56, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde %15,36, idari ve destek hizmetlerde %17,75 artış gerçekleşti.

Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2023

- ❑ Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması sonuçlarına göre; 2023 yılında evden İnternete erişim imkanı olan hanelerin oranı bir önceki yıla göre 1,4 puan artarak %95,5 oldu.
- ❑ İnternet kullanım oranı, 16-74 yaş grubundaki bireylerde 2022 yılında %85,0 iken 2023 yılında %87,1 oldu. Cinsiyet ayrımında 2023 yılında İnternet kullanım oranı; erkeklerde %90,9, kadınlarda %83,3 olarak gözlendi.
- ❑ Son 12 ayda İnternet kullanan bireylerin İnternet üzerinden özel kullanım amacıyla mal veya hizmet satın alma ya da sipariş verme (e-ticaret) oranı, 2022 yılında %46,2 iken 2023 yılında %49,5 oldu. Cinsiyete göre İnternet üzerinden mal veya hizmet satın alma ya da sipariş verme oranı erkeklerde %52,4 kadınlarda %46,6 oldu. Bu oran, en son mal veya hizmet satın alma ya da sipariş verme zamanlarına göre incelendiğinde; bireylerin %38,0'ının son 3 ay içinde (2023 yılı ilk 3 ayı) mal veya hizmet satın aldığı ya da sipariş verdiği görüldü.

